

MARKO PRANJIĆ, CHRISTUS ALS MITTEL-
PUNKT DER GLAUBENSVERKÜNDIGUNG
NACH JOSEF ANDREAS JUNG-
MANN. Teildruck. Dissertation zur Erlangung
der Doktorwürde an der Erziehungswissen-
schaftlichen Fakultät der Päpstlichen Univer-
sität der Salesianer Don Boscos in Rom. Zag-
reb 1983. Str. 125.

Krist kao središte navještaja vjere nezaobilazna je tema moderne katehetske znanosti. Ne samo da se ovom problematikom bave pojedini katehetai nego katehetika kao znanost ne pušta je s vidika svojih istraživanja. Pokušaji da se izbjegne opasni rasap kerigme s jedne strane, a s druge da se što solidnije i što organičnije programira vjerska pouka, jedna je od najučestalijih aspiracija moderne katehetike.

Namjena ovog znanstvenog istraživanja Marka Pranića ide upravo u tome smjeru: na sistematsko-analitički način razglaba kristološki ideal u znanstveno-teološkom djelu innsbručkog sveučilišnog profesora dr Josipa Andrije Jungmanna. Njegova je nakana doprinijeti ideji koncentracije katehetskih sadržaja oko osobe Isusa Krista te dubljem i sistematskijem poznavanju znanstvenog opusa ovog renomiranog pastoraliste i liturgičara pretkoncilskog i koncilskog doba.

Početakom XX stoljeća dolazi do velikog previranja u krilu katehetike kao znanosti. Time će biti obilježena slijedeća desetljeća. Temeljni je problem prave metode. Kao plod ovog previranja rađa se tzv. „münchenska katehetska metoda“. No ubrzo se došlo do zaključka da se ne može odgovoriti na sva pitanja katehetske pouke ostavši isključivo na području metodologija. Sve više se u prvi plan pomiču sadržaji, ciljevi i zadaci katehetske pouke. Kao nezaobilazna prerogativa javlja se na području vjerskog odgoja i pouke *koncentracija*. Da bi se udovoljilo toj potrebi, Jungmann predlaže slijedeće rješenje: objediniti sve oko osobe i djela Isusa Krista. To je osnovna motivacija njegova inzistiranja na kristocentričnoj programaciji vjerskog odgoja i kršćanskog života.

To Jungmannovo temeljno polazište Pranić je uzeo kao prednost svoje studije nastojeći ga što temeljitije argumentirati. U tom se poslužio cjelokupnim adekvatnim materijalom rasutim po Jungmannovu opusu primjenjujući

analizu kao metodu znanstvenog istraživanja. U isto vrijeme pošlo mu je za rukom *sistematski* svesti sveukupne spoznaje pod jedan zajednički nazivnik, što ga sretno izražava sam naslov teze. Tu su dvije dominantne ideje: *Christus als Mittelpunkt* (Krist kao središte) i *Glaubensverkündigung* (navještaj vjere) u znanstvenom djelu Josipa Andrije Jungmanna.

Čitajući ovu tezu dolazi se do zaključka da Jungmann nije bio isključivo kateheta, ali s druge strane ne može se više tvrditi da se on samo usputno bavi katehetikom. Djela zbog kojih je ponajviše patio i bio neshvaćen, bila su baš djela s područja katehetike. Međutim, ta ista djela donijela su mu naslov: pionir, preteča, začetnik.

Prema Praniću, kod Jungmanna se ne može govoriti o „znanstvenom dozrijevanju“, nego prije svega o „kvantitativnom rastu“. Jednom publicirano djelo požnjelo je odmah priznanje ili ga je uporno iščekivalo. Vođen idejom da bez *povijesne* spoznaje razvoja kršćanstva nije moguće shvatiti njegovo sadašnje stanje, Jungmann je dao svoj obol poboljšanju apostolata i teološko-pastoralnom istraživanju time što je bio strpljiv, uporan, znanstveno temeljit. Da bi utro put navještaju vjere (*Glaubensverkündigung*), on brižno ispituje „das Gewordene“ (nastalo) sve od njegovih početaka, tamo gdje je ono sasvim jasno i kristalno.

Velika je šteta da pred sobom imamo tek „izvadak“ iz te teze ili bolje rečeno njen prvi, u potankosti obrađen dio. Na osnovu priloženog sadržaja cjelokupne teze (ss. 86–94) dobiva se slika kompozicije cjeline.

Studija sadrži četiri dijela. Prvi dio proučava formaciju i znanstvenu aktivnost Josipa Andrije Jungmanna. Taj je dio nužan i nezaobilazan da bi se moglo bolje shvatiti centralnu misao. Okoliš u kojem se rodila, živjela i formirala osobnost Josipa Jungmanna igra prema Praniću relevantnu ulogu u njegovom načinu mišljenja i prosuđivanja.

Snaga teze je u njezinu drugom i trećem dijelu. Pisac u drugom dijelu podvrgava analitičko-sistematskom istraživanju Jungmannovu tezu o poglavitoj ulozi Kristovoj u navještaju vjere. Tu ponajprije ispituje „die Glaubensbewusstseinsituation“ u polovici XX. stoljeća. Zatim pokazuje kako se Jungmann kritički prema tom postavio, sa snažnim pomacima naprijed, naročito ističući da je Kristov navještaj navještaj radosti. U tom sklopu se Jun

gmann kritički osvrće i na znanstvenu teologiju, ističući njezine odgovornosti za kerigmu. U srcu toga dijela stoji temeljna teza o Kristu kao središnjoj točki, i ishodištu i dohodištu prve kršćanske kerigme. Jungmann je upozorio na negativne učinke kristoloških borbi na tom području, te uočio odlučna obratišta na području navještaja vjere u novije vrijeme.

U trećem dijelu pisac se zabavio napose metodom koncentracije sa svim što ona po Jungmannu znači, i to ne samo – metodički nego i sadržajno. Ta se koncentracija treba provesti na razini dobara spasenja: milosti, sakramenata, Crkve; zatim na području svestranog liturgijskog osjećaja slavljenja Kristovih misterija i konačno u samom oblikovanju pojedinačnog i zajedničkog kršćanskog života kao života s Kristom i suživota u Kristu.

U četvrtom dijelu Pranjčić uz kritičke opaske podaje cjelinsko vrednovanje Jungmannova zahvata u suvremenoj katehatici.

Pranjčić je dokazao da Jungmannov znanstveni opus (331 objavljeno djelo!), bez daljnjege, zaslužuje svaku pažnju. Većina njegovih publikacija dolazi s liturgijskog područja. Uz njih postoje djela koja proširuju sadržajne okvire te se ozbiljno bave pastoralno-katehetskom problematikom. Bez njih, prema Pranjčiću, Jungmann ne bi bio ono što jest. Upravo ovaj dio opusa bio je privilegirano područje autorova istraživanja iz kojeg rezultira sasvim uvjerljivo vodeća uloga Jungmanna u kerigmat-skoj kontroverziji tridesetih i četrdesetih godina, njegov markantni utjecaj na sinodalne oce II. vatikanskog sabora da „pastoralno“ premisle cjelokupni teološki studij i – najveći domat za kateheticu – njegov zaokret s formalne na materijalnu katehezu.

Studija salezijanca Marka Pranjčića svojevrstna je rijetkost za naše katehetsko područje ukoliko se bavi problemom koji se ne odvija u ovom podneblju nego u susjednoj Austriji. Ipak ne treba zaboraviti da su katehetske ideje u sjevernu Hrvatsku pritjecale skoro isključivo iz Austrije, miješale se s ovdšnjim i tako obogaćivale katehetski pokret. Stoga bi, smatram, bilo vrlo korisno kada bismo to djelo mogli čitati na hrvatskom jeziku. Ono bi zasigurno pridonijelo boljoj i odgovornijoj, suvremenijoj katehezi u nas. Posvijestilo bi nam vrednote koje su i u nas u opticaju ali nikada dosta. To bi se odrazilo ne samo u katehizaciji nego i u cjelokupnom našem navještaju vjere, u propo-

vijedanju i u svim sredstvima vjerskog društvenog priopćivanja.

Bonaventura DUDA

MAX SECKLER, LEHRAMT UND THEOLOGIE. Unnötiger Konflikt oder heilsamer Spannung? Mit Beiträgen von Wolfgang Beinert, Walther Kampe, Max Seckler und Peter Stockmeier. Schriften der katholischen Akademie in Bayern, Svezak 103. Patmos Verlag, Düsseldorf 1981. Stranica 130.

U novije se vrijeme pokreću mnoge diskusije između teologa i biskupa; neke su od njih prouzročile napetosti između teologa i biskupa, odnosno između teološke službe u Crkvi i crkvenog učiteljstva. Ove su diskusije često neugodno djelovale na vjernike, a posebno na svećenike u pastoralnom radu. Do napetosti najčešće dolazi kad se teologija nastoji ponašati kao istinska znanost koja poštuje svoje metode i činjenice te razvija nauku prilagođavajući se novom vremenu, a crkveno učiteljstvo čuva davno oblikovane, kroz stoljeća uhodane (pa stoga i provjerene) formulacije. Da bi ih potkrijepila, poseže za svojim autoritetom. Teolog sa svojim metodama i činjenicama često stoji zapanjen pred strogim i neumoljivim autoritetom. On kao prorok i karizmatik mora često ustupiti pred neumoljivom silom vlasti koja ne želi rizik nečeg novog i još neisprobanog (neprovjerenog).

Člankopisci ovog djela, zbornika, obrađuju taj vrlo ozbiljan problem s različitih stanovišta: sa stanovišta biskupske službe, sa stanovišta katoličke dogmatike, sa stanovišta crkvene povijesti. Pogled unatrag u mnogo čemu rasvjetljuje problem i pomaže da mu se mirnije priđe i da ga se pokuša treznije riješiti. Povijest pokazuje da su takve napetosti često postojale i da su one bile plodonosne pa stoga i potrebne. Ovaj zbornik radova ide upravo u tom smjeru: problemu napetosti između teologa i biskupa (između slobodna istraživanja i dogme) želi prići pozitivno i konstruktivno ga riješiti.

Knjigu je objelodanio i predgovor napisao Max Seckler. U Predgovoru je iznio cilj i svrhu napisanih članaka. Prema crkvenim strukturalna ove dvije službe (teologija i učiteljstvo) su međuovisne, recipročne i međusobno se